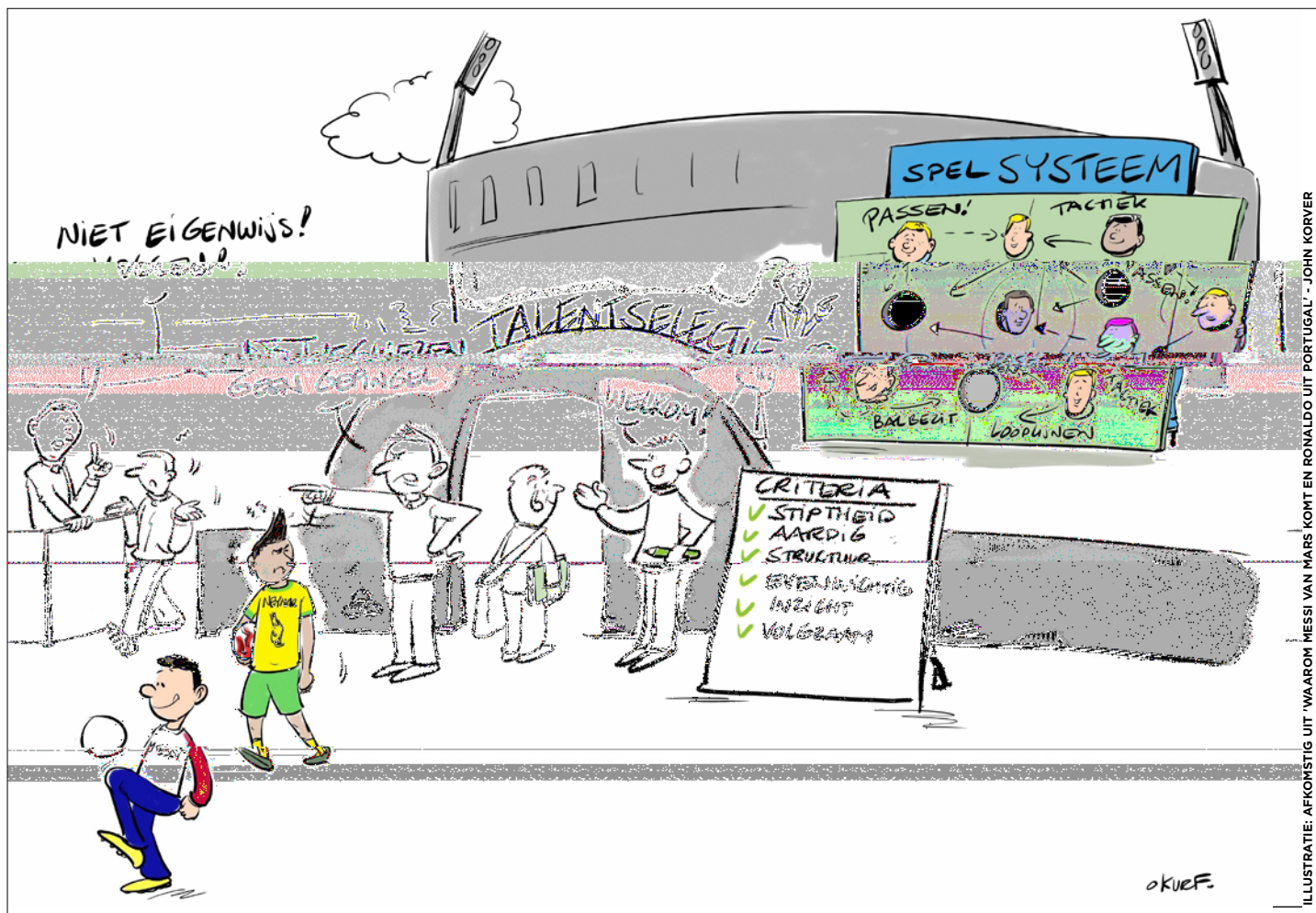

"Talentherkenning kan eenvoudiger, zuiverder, effectiever en eerlijker"

ILLUSTRATIE: AFKOMSTIG UIT 'WAAROM MESSI VAN MARS KOMT EN RONALDO UIT PORTUGAL' - JOHN KORVER

Met het KNVB-rapport *Winnaars van Morgen* en het boek *Waarom Messi van Mars komt en Ronaldo uit Portugal* verschenen dit voorjaar twee publicaties waarin talentherkenning uitgebreid aan bod komt. *Sport & Strategie* vraagt Robert Geerlings, auteur van laatstgenoemd boek, naar zijn visie op dit thema.

DOOR ROELOF JAN VOCHTELOO

Waarom is talentherkenning momenteel zo hot?

Geerlings: "Dat de aandacht voor talentherkenning trendgevoelig zou zijn of onderhevig aan actualiteit, is voor mij een onbegrijpelijke veronderstelling. Talentherkenning vormt de basis voor de selectie, ontwikkeling en omgang met talent en het eventuele sportieve succes van talent, team en club. Dit proces zou al decennialang het uitgangs-

punt dienen te zijn bij selectieprocedures bij clubs en sportbonden. Ik zie talentherkenning als een primair proces voor elke sportorganisatie van elk niveau. Honderduizenden kinderen beoefenen een teambalsport. Clubs zijn ervoor verantwoordelijk dat deze kinderen dat in een veilige en plezierige omgeving kunnen doen en zich naar hun eigen potentie kunnen ontwikkelen. Daar hoort ook de verantwoordelijkheid van objectieve talentherkenning bij. Talentherkenning gaat om presteren naar kunnen, maar dan wel volgens het in de sport van toepassing zijnde *fair play*-principe. Dit is in het belang van de kinderen en van de clubs, maar leidt uiteindelijk ook tot een aanzienlijk hoger niveau van de sport."

Wat wilt u de wereld duidelijk maken met uw boek?

"Ik tracht enige ordening in het debat over talentherkenning aan te brengen. Talentherkenning kan namelijk eenvoudiger, zuiverder, effectiever en bovendien eerlijker. Want laten we wel wezen, het proces van talentherkenning is heden ten dage nog altijd doorspekt met persoonlijke voor-

keuren: de gunfactor, persoonlijke sympathieën, persoonlijke en helaas vaak ook zakelijke belangen en zelfs vooroordelen. Er wordt te veel gesproken en beoordeeld vanuit de onderbuik. Dat gebeurt overigens bij zowel de topclubs als de verenigingen die op lagere niveaus uitkomen."

Wanneer dacht u voor het eerst na over een boek over dit thema?

"Door de jaren heen heb ik bij veel clubs in binnen- en buitenland een kijkje in de keuken mogen nemen en met veel professionals in het voetbal, hockey en basketbal gesproken over talent. Op een gegeven moment loop je zo lang mee in de sport, dat het je opvalt dat er veel misvattingen bestaan over het herkennen van sporttalent. Voordat je er erg in hebt, ontdek je een patroon en zelfs een structuur. Het blijkt dat er erg ingewikkeld wordt gedaan over talentherkenning en dat begint al bij de vraag wat nu werkelijk een sporttalent is. Daar krijg je ontzettend veel verschillende antwoorden op, terwijl het echt niet zo moeilijk is. De kinderen zelf weten wel wie het meeste talent heeft en de problemen ontstaan vaak wanneer volwassenen zich ermee gaan bemoeien. In mijn boek vertel ik hoe het volgens mij zou kunnen en zelfs zou moeten. In het belang van de kinderen, van de clubs en uiteindelijk in het belang van de sport."

Hoe goed of slecht doen we in de Nederlandse sportwereld aan talentherkenning?

"We hebben in Nederland een fantastische sportinfrastructuur, met accommodaties,

verenigingen, bonden, professionele begeleiding, et cetera. Vergeet vooral ook niet onze welvaart; we kunnen het ons als land permitteren om te investeren in sport en sporters en datzelfde geldt voor veel Nederlandse gezinnen. Het huidige politieke klimaat heeft daar geweldig aan bijgedragen. Sport is in Nederland veel toegankelijker geworden dan in veel andere landen. Deze relatie tussen welvaart en een hogere sportparticipatie zie je terug in meer westerse landen en is bijna allesbepalend voor de medaillespiegel tijdens de Olympische Spelen. Dat betekent dus niet dat we het per se zo goed doen op het gebied van talentherkenning. De relatie zwakt overigens af wanneer we het hebben over echt grote internationale sporten, zoals voetbal. Op dat speelveld is alleen welvaartsniveau niet voldoende, omdat in vrijwel elk land ter wereld - helaas vooral door mannen - ook gevoetbald wordt.

Om in grote internationale sporten succesvol te zijn gaat het in de basis om écht talent en niet om wie in de gelukkige omstandigheden verkeerde om voldoende traininguren te kunnen maken, ondersteund door fantastische faciliteiten, trainers en begeleiding. Om in zo'n sport toch onderscheidend te zijn en te blijven, moet er veel zorgvuldiger, secuurder en kritischer aan talentherkenning worden gedaan. Het missen of wegtreiteren van één Arjen Robben in de jeugd kan het verschil betekenen tussen een decennia meespelen in de mondiale top van het voetbal of aanmodderen in de Europese middenmoot. Het effect van het missen van de Arjen Robbens bij het schaatsen, korfbal of hockey zal relatief veel minder groot zijn op de uiteindelijke mondiale prestaties."

"Het proces van talentherkenning is nog altijd doorspekt met persoonlijke voorkeuren: de gunfactor, persoonlijke sympathieën, zakelijke belangen en vooroordelen"

Robert Geerlings

Het belangrijkste handvat dat u trainers, coaches, scouts, ouders en anderen wilt aanreiken, is het Objectieve Talent Identificatie Systeem, ofwel OTIS. Hierin onderscheidt u vier objectieve talent-

indicatoren (snelheid, explosiviteit, wendbaarheid en coördinatie) van twee afgeleide talentindicatoren (basis- en creatieve techniek). Waarom juist deze indicatoren en hoe zijn die makkelijk te meten?

“Uit de vele uren aan beschikbaar beeldmateriaal van een groot aantal toptalenten kun je concluderen dat al deze toppers overeenkomsten vertonen die vooral fysiek van aard zijn. Die fysieke overeenkomsten vormen samen de vier objectieve talentindicatoren en de twee afgeleide indicatoren. Fysieke superioriteit vormt dus de basis om in de absolute top mee te doen en daar onderscheidend te zijn. De volgorde van het Objectieve Talent Identificatie Systeem is uiterst belangrijk. Begin bij het begin. Dat klinkt simpel, maar daar gaan veel coaches en trainers uiteindelijk de mist in. Kijk bij talentherkenning eerst naar fysieke aanleg, vervolgens naar de technische vaardigheden en pas op latere leeftijd naar de persoonlijkheidsindicatoren. In de praktijk blijken coaches alles een beetje door elkaar heen te doen, niet analytisch en niet zuiver. De vier fysieke indicatoren zijn, zoals gezegd, samengesteld na uitvoerige analyse van topspelers. Je ziet bij hen dat zij zich uitermate goed manifesteren op de fysieke indicatoren snelheid, explosiviteit, wendbaarheid en coördinatie. De onderscheidende teambalsporter van de toekomst moet in de basis een atleet zijn, nog meer dan nu en zeker veel meer dan vroeger. Dus de analyse begint bij het fysieke vermogen. Dat is voor een groot deel door aanleg bepaald. Uiteraard kun je door training sneller worden, maar de aanleg bepaalt grotendeels hoe snel je kunt worden. Je kunt deze vier indicatoren eenvoudig en objectief meten met vaak slechts een stopwatch.”

Vervolgens kijkt u met OTIS naar de techniek.

“Je redt het niet zonder techniek, maar let wel: techniek is aangeleerd, een kwestie van trainen. Geen voetballer wordt met een zogenoemde dubbele schaar geboren. De toepasbaarheid van techniek hangt ook sterk samen met het fysiek. Daarom komt techniek in relevantie na fysieke aanleg. Je kunt je tegenstander met een prachtige schijnbeweging op het verkeerde been zetten, maar als je vervolgens niet explosief en snel genoeg bent om in de daarvoor gecreëerde ruimte te versnellen en bijvoorbeeld een overtalsituatie te creëren, ben je dus niets opgeschoten.”

U heeft dit boek niet gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek, maar op uw persoonlijke ervaringen. In hoeverre is dat een sterkte of zwakte?

“Het is mijn streven om het proces van talentherkenning objectiever en daardoor effectiever te maken en de toepasbaarheid eenvoudig te houden voor trainers en coaches. Dat is gelukt met het uitwerken van OTIS. Ik heb er bewust voor gekozen geen wetenschappelijke verhandeling op te stellen, om het systeem en de uitleg laagdrempelig en toegankelijk te houden. Dat doet echter niets af aan de inhoud. Die inhoud zou ik ook wetenschappelijk kunnen onderbouwen; ik zou van een leesbaar, toegankelijk en begrijpelijk verhaal een technische verhandeling kunnen maken, maar dat zou door weinigen worden gelezen. Mijn analyse is gebaseerd op jarenlang het uren achtereen bestuderen van beelden, wedstrijden, processen. Ik zie te veel onderzoek met zeer geringe praktische relevantie of onderzoek dat zich toespitst op slechts een specifiek onderdeel. Ik heb naar het geheel gekeken en daarin mijn ervaring met

ROBERT GEERLINGS, DE MAN ACHTER HET OBJECTIEVE TALENT IDENTIFICATIE SYSTEEM.

de topsport meegenomen. Het is mijn persoonlijke visie op talentherkenning en het staat iedereen vrij daar iets van te vinden of mee te doen. De reacties die we hebben mogen ontvangen na het verschijnen van het boek zijn overweldigend. Ik werd onlangs nog gebeld door een hockeyinternational die het boek had meegenomen naar Rio de Janeiro. ‘Dit lijkt wel mijn verhaal’, zei hij. ‘Dit is de strijd die ik jarenlang heb gevoerd. Wat was het goed geweest als mijn jeugdtrainer dit had gelezen.’”

“Het wegtreiteren van één Arjen Robben in de jeugd kan het verschil betekenen tussen een decennia meespelen in de mondiale top of aanmodderen in de Europese middenmoot”

Robert Geerlings

U pleit voor een OTIS-paspoort in het onderwijs, waarbij een kind twee keer per jaar getest wordt om vast te stellen hoe het beweegt en wat het moet doen om zijn of haar beweegpatroon te verbeteren. Volgens u kan het NOC*NSF helpen bij het realiseren van de toptienambitie, als het inzicht krijgt in de cijfers van de metingen. Daarbij stelt u dat het kind wel de vrije keuze moet hebben en dat het plezier altijd voorop dient te staan. Heeft u dit idee al aan NOC*NSF of andere partijen voorgelegd?

“Nee, ik heb NOC*NSF daarover nog niet gesproken. NOC*NSF richt zich met het oog op het medailleklassement op een beperkt aantal sporten. Dat is een keuze met een enigszins begrijpelijke grondslag, maar dat zijn niet allemaal sporten waarop dit boek zich richt. Ik weet dat NOC*NSF een talentendag heeft georganiseerd, maar het resultaat daarvan is mij onbekend. Alle kinderen maken deel uit van het onder-

wijs en alleen daar kun je al het in Nederland aanwezige talent bereiken. Daarnaast hebben we daar uitstekend opgeleide gymdocenten rondlopen. Het onderwijs is dan ook de aangewezen plek voor OTIS en de plek waar talentherkenning een grote en effectieve betekenis kan hebben.”

Vlak voor uw boek uitkwam, verscheen het KNVB-rapport Winnaars van Morgen, dat ook op het thema talentherkenning ingaat. Wat vindt u van dit rapport en de aanpak ervan?

“De KNVB heeft een gedegen analyse gemaakt van het verleden en heden van het Nederlands voetbal en de vergelijking gemaakt met enkele andere Europese competities. Daaruit blijkt wat wij allen al jaren zien: we komen tekort en het is tijd voor een update van de Hollandse School. Het is absoluut lovenswaardig dat we daar in het Nederlandse voetbal nu werk van gaan maken. De oplossingsrichtingen van de opstellers waren echter niet altijd de mijne en daarover zou ik graag met ze in gesprek gaan. Zo viel mij de wens op om ons in Nederland meer te gaan focussen op verdedigen en de fysieke en mentale kwaliteiten van de spelers. Dat zouden de drie grote tekortkomingen in het Nederlandse voetbal zijn? Het gaat de opstellers van het rapport overigens bij de focus op fysiek niet echt om fysieke aanleg, maar meer om trainbaarheid. Ze stellen dat we weerbaarder moeten worden in het internationale voetbal, want daar maken ze meer sprints, langere sprints en snellere sprints. Dan zou je volgens mij niet alleen op training moeten focussen, maar eerst en vooral op het selecteren van de in aanleg snelle, explosieve en wendbare voetballers. De KNVB beschrijft vijf bouwstenen of kwaliteiten die de topspeler van de toekomst zou moeten hebben: spelinzicht, techniek, fysiek, communicatie en *winning mindset*. Men schrijft: ‘Tot deze karakteristieken, behoren allerlei vaardigheden: denk aan uithoudingsvermogen, creativiteit, beslissingsvaardigheid, voetbalintelligentie, persoonlijkheid en mentale weerbaarheid.’ Daar zijn heel veel subjectieve indicatoren op een hoop gegooid. Het is een weinig analytische brei aan vermeende en vage kwaliteiten, die moeilijk tot tastbare en meetbare resultaten zal leiden. Wat verstaat men bij de KNVB onder communicatie of voetbalintelligentie? Kun je dat definiëren? Hoe gaat men dat meten? Het blijft vooralsnog

“Geen voetballer wordt met een dubbele schaar geboren”

Robert Geerlings

onbesproken, maar wellicht gaat men dat nog onderzoeken.

Dat persoonlijkheid een vaardigheid was, wist ik overigens niet. Uit mijn eigen onderzoek is nu juist gebleken dat absolute toptalenten – zeker in teamverband – overeenkomsten in het fysieke hebben, maar dat je in persoonlijkheid een enorme diversiteit tegenkomt. Openheid en ontvankelijkheid voor die diversiteit is juist iets wat in Nederland vaak ontbreekt. Er bestaat bij veel clubs en bonden een grote voorkeur voor uniformiteit en daardoor gaan – zeer – grote talenten verloren.”

Het rapport heeft als titel Winnaars van Morgen. Hoe belangrijk is de wil om te winnen?

“Die titel heeft een hoog ‘mouwen opstropen-gehalte’. De wil om te winnen is van belang, maar ook die heeft een plaats binnen de processen van talentherkenning en ontwikkeling en dat is niet de eerste plek. We kennen allemaal wel jongens op het voetbalveld die over een ongekeerde winnaarsmentaliteit beschikken, door het vuur gaan voor de winst en ferme oorlogstaal uitslaan, maar feitelijk de balaanname van een ladder hebben, de versnelling van een *deux-chevaux* en de draaicirkel van een vrachtwagen. Wat heb je dan nog aan je zogenaamde winnaarsmentaliteit? Wilskracht en de wil om te winnen zijn goed, maar bepalen uiteindelijk slechts een deel van ons handelen op het veld. Vooreerst gaat het om de identificatie van andere, initieel meer noodzakelijke kwaliteiten. Lang niet alle beslissingen op training of wedstrijd worden bewust genomen. Sommige beslissingen komen voort uit een onbewuste gewoonte, uit intuïtie en daar heeft wilskracht geen grip op. Daarom is het in mijn ogen wat vreemd dat de zogenoemde *winning mindset* zo veel aandacht krijgt. We lopen daardoor het risico dat gemiddelde talenten, die goed zijn in het geven van theoretische antwoorden of het goed doen in allerlei psychologische testen, de voorkeur krijgen boven de Messi’s en Neymars van deze wereld. Die willen gewoon voetballen en op het veld hun voeten laten spreken. Verder stelt de KNVB dat ‘de complexiteit van het vraagstuk talentherkenning blijkt uit het feit dat er maar weinig goede modellen voorhanden zijn voor de beschrijving van talentherkenning, die geaccepteerd zijn in het voetballandschap’. Nou, daar zou OTIS uitstekend voor kunnen dienen. Ook wil de KNVB 41.000 trainers extra gaan opleiden. Ik mag hopen dat talentherkenning een prominent onderdeel gaat uitmaken van die opleiding.” ●

ROBERT GEERLINGS

Robert Geerlings (50) is advocaat en voorzitter van Sportraad Amsterdam. Hij begeleidt en adviseert (ex-)topsporters, zoals Edgar Davids, Rafael van der Vaart, Billy Bakker en Mirco Pruyser.

